

AZIZ OGAN

Doç. Dr. JALE INAN

AYRI BASKI

İSTANBUL ENSTİTUSU

DERGİSİ

III

İSTANBUL - İSTANBUL MATBAASI 1957

A Z İ Z O G A N

(1888-1956)

Doc. Dr. JALE INAN

Aziz Ogan'ın vefatı münasebetile kendisini seven dostları ve meslektaşları tarafından hakkında kıymetli makaleler yazıldı. Eski Şark Müzesi Müdürü sayın Osman Sümer (*Yeni İstanbul Gazetesi*, 27 ekim 1956), İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Bizans Sanat Tarihi doçenti Dr. Semavi Eyice (*Türk Yurdu*, sayı 263, aralık 1956 s. 421 vd.), Aziz Ogan'ın meslek hayatı ve eserlerinden bahsettiler. Diğer taraftan uzun seneler mesai arkadaşı ve pek sevdiği dostlarından Edebiyat Fakültesi Arkeoloji profesörü Dr. Arif Müfid Mansel tarafından da Türk Tarih Kurumu *Bulleten*'inde neşrolunmak üzere bir makale hazırlanmış bulunuyor. Meslekî hayatı bakımından bu kıymetli makalelere yeni bir şey ilâve edeceğimi pek zannetmiyorum. Ancak meslekî hayatımı hususi hayat çerçevesi içinde tasvire çalışacağım.

Babam hatıralarına çok bağlı bir insandı ve çocukluğumuzdan beri onun çocukluk, Birinci Cihan Harbi ve zengin seyahat hatıralarını büyük bir zevk ile dinlerdik. Bilhassa çocukluk ve tahsil hayatı hakkında anlattıkları hafızamda derin izler bırakmıştır.

İstanbul'da Haliç Bahariye'sinde bir yalıda kalabalık bir âile hayatı süren babası Ahmet efendi ve annesi Ferdane hanım, kısa bir zaman içinde, kimi yetişmiş, kimi küçük yaşta olmak üzere dokuz çocuklarını kaybederek yapayalnız kalmışlardı. Birkaç sene sonra 1888'de yeniden bir evlâda kavuşmuşlardı. Annesi, gördüğü ve çocuğu müjdeleyen bir rüyaya istinaden, ismini Aziz koydu. Bir hayli yaşlı idiler ve daima biricik evlâtlarını kaybetmek korkusu içinde yaşamışlardı. Onun üzerine titriyorlar, yorulmasına veya üzülmesine tahammül edemiyorlar, hattâ yorulur diye tahsil ettiğini bile istemiyorlardı. Bundan dolayı Aziz, annesinin ve babasının uyuduklarına kani olduktan sonra, usulcacık kalkar, derslerini hazırlardı. Küçük yaştan beri âilenin neşesini yerine getirmegi âdetâ kendine bir vazife edinmişti, türlü şakalar ve muzipliklerle onları oyalardı. Yazları geçirdikleri Gebze'de bağ komşuları olan Türk müzeciliğinin kurucusu Osman Hamdi bey ile tanışmışlardı.

Aziz Ogan, Hamdi beyin teşvikiyle, arkeolojiye heves ederek, pek küçük yaşta müzeye memur olarak girdi. Aynı zamanda bir taraftan 1910'da mezun olduğu Sanayi-i Nefise Mektebi âlisine devam ediyor, diğer taraftan hususî ders alarak fransızca öğreniyordu. O devirde arkeolog olarak yetişmek için en pratik ve makul yol da bu idi. Bu ara-

da İzmir, Manisa ve Aydın vilâyetlerinde ecnebi hâfirler tarafından yapılan kazılara, hafriyat komiseri olarak, iştirâk ediyor, arkeoloji bilgisini ve tecrübesini arttırıyordu. Bu suretle Anadolu'nun klâsik arkeoloji bakımından en önemli antik şehirlerini tanımak fırsatını buluyordu. Avusturyalıların Ephesos, Amerikalıların Sardes ve Fransızların Nazilli civarında Aphrodisias'ta yaptıkları kazılara iştirâk etti.

Aziz Ogan, 18 yaşında iken annesini kaybettikten sonra, beş sene babası ile yalnız yaşadı. 1911'de Âsâr-ı Tefvik Süvârisi, 31 Mart vakası şehitlerinden Ali Kabulî beyin kızı Mesture hanımla evlendi. O zamana kadar arkeoloji ile ilgisi olmamakla beraber, babamın çalışmalarına büyük alâka gösteren annem, 1913'de Sardes kazısına beraber gitti. Babam 1914'te İzmir Âsâr-ı Atika Müfettişliğine tâyin edildi, fakat Birinci Cihan Harbinin başlaması ve seferberlik ilânı üzerine, ihtiyat zabıt namzedi olarak, nakliye talimgâhına alındı. Bu talimgâhı ikmal ederek, Çanakkale ve Kafkasya cephelerinde hizmet gördü. 1917'de Cemal paşa tarafından dördüncü ordu emrinde Şam'da kurulan Âsâr-ı Atika Müşavir Muavinliğine ve buna ilâveten ordu emrinde bulunan Şam sanayi mektebi müdürlüğüne tâyin olundu. Arkeoloji teşkilâtının başında Alman arkeoloğu Dr. Theodor Wiegand bulunuyordu. Kısa zamanda aralarında derin ve samimî dostluk bağları teessüs etti. Bu hususta Carl Watzinger tarafından yazılan *Theodor Wiegand, ein Deutscher Archaeologe, 1864-1936* (Berlin 1944) adlı eserde (s. 301) şu satırlara rasgeliyoruz: "... Als türkischer Vertreter wurde dem Büro der liebenswürdige und feingebildete damalige Leutnant Aziz bey zugeteilt, der bald in ein ganz persönliches Vertrauensverhältnis zu Wiegand trat und nach dem Weltkrieg zuerst die Altertümer des Wilajets Smyrna betreute, um dann als Nachfolger von Halil in der neuen Türkei die Verwaltung des Antikenmuseums in Istanbul zu übernehmen." Askerliğinin bu son safhasında Aziz Ogan meslekî işlerle meşgul olmak fırsatını buldu. Ordu tarafından tamir edilen Baalbek'teki Juppiter mabedinin restore işine nezaret ettikten başka, Şam'da Emeviye Camii'nin etrafındaki ev ve dükkânların kaldırılarak, tarihî binanın meydana çıkarılmasında isviçreli bir heyetle işbirliği yaptı.

İlk çocukluk hatıram babamın terhis edilerek eve geldiği gündür, 18 ağustos 1918'de evvelâ ablamın sesi: Anne bir zabıt geldi, sizinle görüşmek istiyor! Babam sürpriz ve şakayı çok severdi, ablamın kendisini tanımadığını görünce, yabancı biri imiş gibi, annemi çağırılmıştı. Sevincimiz çok büyüktü, uzun zamandır hasretle beklediğimiz babama kavuşmuştuk ve artık annemin masal gibi bahsettiği güzel İzmir'e gidecektik. Yolculuğumuzda trenimiz eşkiyaların hücumuna uğradı, nakit ve mücevher olarak neyimiz varsa soydular. Babam İzmir'de eski vazifesine başladı, bundan başka kendisine birinci ve ikinci sultani mekteplerinde dersler de verildi. Güzel Yalı'da, deniz kenarında sevimli bir eve yerleştik. Ablamla ben fransızca öğren-

mek için bir madamın ana mektebine devam ediyorduk. Bir sabah annem ve babam pek endişeliydiler. Bize o gün mektebe gitmeyeceğimizi söylediler. Babam annemin ısrarlarına rağmen vazifesinin başında bulunmasının doğru olduğunu söyleyerek, dairesine gitti. Biraz sonra işgal kuvvetleri hükûmet konağını zaptederek, memurları bir odaya hapsedmişlerdi. Komşumuz bulunan İzmirli eski bir Rum aile bizleri himaye ettiği gibi, babamın bir an evvel serbest bırakılması için de teşebbüste bulunmuşlardı. Ancak üçüncü gün babam havasızlıktan ve açlıktan bitap bir vaziyette eve döndü. Birkaç gün sonra, biraz giyim eşyası ile, İstanbul'a hareket ettik.

Babam gene İstanbul Arkeoloji Müzesinde çalışmaya başladı. İstirdadı müteakip, 1922'de tekrar İzmirdeki eski vazifesine tâyin oldu. Hepimiz büyük bir sevinç içinde idik. Artık iğreti hayattan kurtuluyorduk, döşeli dayalı evimiz bizi bekliyordu. Ne yazık ki İzmir'de büyük bir hayal kırıklığına uğradık. Birkaç büyük eşya müstesna herşeyimiz yağma edilmişti. Babamın talebeliğinden beri biriktirdiği kitapları dahi perişan bir vaziyette etrafa saçılmıştı. Karşıcı gelen bir akrabamız bizi bu vaziyette bırakamayacağını söyleyerek, eylerine götürdü. Ertesi gün annem İstanbul'dan getirdiğimiz giyim ve sair ufak tefek eşyayı almağa gittiği zaman, onların da çalınmış olduğunu görünce, büyük bir yeise düştü. Babam sıhhatin her şeyin başında geldiğini söyleyerek, annemi teselliye çalışıyordu. Birkaç gün sonra Karşıyaka'da bir ev bulunarak, yerleştik. Annem evimizi tanzim etmeğe uğraşırken, babam da İzmirdeki âsâr-ı atikayı bir araya topharak, müzeyi kurmağa çalışıyordu.

1926'da İzmir havalisi Âsâr-ı Atika Umum Müfettişliğine tâyin olunca, iş sahası bir hayli genişledi. Bu suretle Efes ile Bergama müzelerinin inşa ve tesisinde muvaffak olmuştu. İzmir ile komşu vilâyetlerde bulunan âsâr-ı atika ve hafriyat mevkilerine birer bekçi tâyiniyle bunların iyi bir şekilde muhafaza olunmalarını sağladı. Merkezi İzmir olmak üzere "İzmir Âsâr-ı Atika Muhipleri Cemiyeti"nin kurulması için vali Kâzım paşaya (Dirik) telkinatta bulundu. Cemiyetin umumî ve mesul kâtibi sıfatıyla kurulmasında ve gelişmesinde büyük hizmeti oldu. Bu Cemiyet faydalı neşriyatı ile bu bölgede hayırlı işler başarmıştır.

1929 ve 1930 yıllarında Maarif Vekâleti Âsâr-ı Atika ve Müzeler Müdürlüğüne kısa fasıllarla vekâlet etmiştir.

1 mart 1931'de, Hamdi beyin yerine, Müzeler Müdürü olan kardeşi Halil Ethem beyin emekliye ayrılması üzerine, babam İstanbul Müzeleri Umum Müdürlüğüne tâyin edildi. İzmir'den ayrıldıktan sonra da müfettişlik zamanında yarı kalan işlerini ikmal için çalıştı. 1932'de İzmir müzesinin resimli bir rehberini telif etmek suretiyle, bu müzenin ilim âleminde tanınmasına hizmet etti. Vilâyetin âsâr-ı atikasına dair bir hayli makale ve broşür neşretti. Bilhassa Efes = Ayasoluk harabesine ait yazdığı rehber bu vâdide yazılan türkçe eserlerin ilki olarak gösterilebilir.

1933'te Maarif Vekâletince Avrupa müzelerinde bir tetkik seyahatine gönderildiği zaman, Avusturya, Almanya, Holanda, İngiltere, Fransa ve İtalya'nın mühim müzelerini ziyaret ederek, İtalya ve Yunanistan'da hafriyat mevkilerini görmek ve kazılarda tatbik edilen yeni metodları tetkik etmek fırsatını buldu. 1939 yılında Newyork'ta açılan dünya sergisinde Türkiye Cumhuriyeti pavyonlarında tesis olunan âsâr-ı atika ve müze sergisi heyetine başkanlık etti, bu arada Newyork ve Vaşington'daki müzeleri tetkik etmek suretiyle müzeci-lik vâdisindeki bilgi ve görgüsünü arttırmak fırsatına nail oldu.

İstanbul Müzeleri Umum Müdürlüğü esnasında idaresi altındaki diğer müzelerin terakki ve inkişafı için büyük hizmetlerde bulundu. Süleymaniye Tabhane medresesinin onarılıp, Türk ve İslâm eserleri müzesi haline getirilmesini sağladı. Ayasofyanın müze haline sokulması da gene onun müdürlüğü zamanına raslar.

İstanbul müzeleri umum müdürlüğüne tâyin olunduğu zaman azası eksilerek toplanamayan "İstanbul Eski Eserleri Koruma Encümeni"ni yeni ve kıymetli azalarla takviye ederek, encümen mesaisine kuvvetli bir istikamet verdi. Aziz Ogan'ın riyaseti altında Arkeoloji müzesinde muntazaman toplanmağa başlayan bu encümenin en büyük hizmeti İstanbul'un bine yakın eski eserlerinin tescil fişini meydana getirmiş olmasıdır.

Aziz Ogan, 1954 yılına kadar, 23 sene müddetle İstanbul Arkeoloji müzeleri müdürlüğünde muntazam ve sistemli çalışması sayesinde müzenin ilmî ve meslekî inkişafında büyük hizmetler gördü. Bazı koleksiyonlar ilmî usullere göre tanzim edildi, mevcut koleksiyonlara yenileri katılarak ayrı ayrı salonlarda teşhir edildi. Bu meyanda Arkeoloji müzesinin eski şark seksiyonunda ikisi Mısır, biri Part, diğeri Himyerî eserlerine ait olmak üzere yeni dört salon açıldı; eski salonlar esaslı bir ilmî tasnife tabi tutuldu. Yüz binlerce yazılı vesika ihtiva eden zengin tablet arşivi de onun himmeti ile vücuda getirildi. Klâsik eserler seksiyonunda, büyük bir kısmı üniversite kazısında meydana çıkan eserlerden müteşekkil bir salon açıldı; zengin Bizans ve keramik koleksiyonları teşhir edildi, tezyinî eserler, sikkeler ve madalya koleksiyonu dahi halkın ziyaretine açıldı. Bundan başka müzeler için önemli bazı tesisler, meselâ kimya lâboratuvarı ve fotoğraf atelyesi de onun müdürlüğü zamanında vücuda getirildi. İstanbul Müzeleri Umum Müdürlüğüne tâyin edildiği günden beri müze çatısının ahşap olması huzurunu kaçırıyordu. Defalarca vekâlete bu durumun tehlikeli olduğunu ve bilhassa birbiri ardına yangına kurban giden binaları misal göstererek, her defasında müzenin de başına böyle bir felâket gelebileceğini bildiriyordu. Emekliye ayrıldığı zaman bu tehlikeyi bertaraf edebildiğinden dolayı huzur duyuyordu.

Müzedeki genç meslek arkadaşlarının inkişafına önem verirdi. Onların Üniversite Arkeoloji Kürsüsü ders ve seminerlerinden faydalanmalarını mümkün kılar, ihtisas sahibi olmaları için doktora yapmağa teşvik ederdi. Fakülte Arkeoloji Bölümünün yaptığı yurt dışı ve içi

tetkik gezilerine iştirâklarine de imkân verirdi. Kuvvetli müze elemanlarının yetişmesinin müzenin inkişafı için önemli olduğunu daima göz önünde tutardı. Bu meyanda müzedeki bir de konferans salonu tesis etmişti. Ayda bir müze elemanları tarafından hazırlanan projeksiyonla verilen konferanslara Üniversite ve diğer ecnebi enstitü mensupları da davet ediliyordu. Bundan mâda müzedeki ayda bir toplantı yapılıyor ve bütün müze mensupları, aylık çalışmaları hakkında rapor veriyorlardı. Bu suretle müze elemanlarını hem çalışmağa teşvik ediyor, hem de arkadaşlarının birbirlerinin mesaisinden haberdar olmalarını temin ediyordu.

Müzedeki ahenkli bir âile havası eser ve o da bu âilenin babası sıfatıyla en büyüğünden, en küçüğüne kadar bütün mesai arkadaşlarının yalnız meslekî değil, hususî dertlerini dahi halle çalışırdı. Mesai arkadaşları onu hem severler, hem de sayarlardı.

Aziz Ogan, Halil Ethem bey zamanında başlanan İstanbul Müzeleri Şaheserleri "Meisterwerke der Archæologischen Museen in Istanbul" adındaki muhteşem neşriyat serisinin üçüncü cildini çıkarmak imkânını buldu. Ernest Kühnel tarafından yazılarak, türkçe ve almanca olarak neşredilen bu eser "Çinili Köşkte Türk ve İslâm Eserleri Müzesi Koleksiyonu" (Berlin, 1938) ismini taşımaktadır. Neşriyat bakımından ikinci bir teşebbüsü Avrupa müzelerinde olduğu gibi bir bülten çıkartmasıdır. İstanbul Arkeoloji Müzeleri Yıllığı ismini taşıyan bu neşriyatın ilk nüshası 1934'te türkçe ve fransızca olarak ikincisi 1937'de çıkmıştır. İkinci Dünya Harbi dolayısıyla uzun bir fasıladan sonra üçüncüsü 1949, dördüncüsü 1950, beşincisi 1952, altıncısı ise 1953'te çıkmıştır. İstanbul'un son yıllarda meydana çıkan bazı eski eserleri ve müzeye gelen yeni parçaları tanıtması bakımından bu Yıllık beynelmil bir dergi halini almıştır.

Aziz Ogan müzenin ilmî ve meslekî işlerinden mâda, temizliği, intizamı ve hattâ hademelerinin kıyafetleri ile de yakından alâkadar olurdu. Personelin medenî ve sıhhî her çeşit ihtiyaçlarını temine elinden geldiği kadar çalışırdı. Müzenin her tarafı itinalı bir ev gibi temiz ve bakımlıydı. Müze kütüphanesine çıktığı zaman veya koleksiyonları dolaşırken bir yerde toz görünce elini sürüp hademeye göstermesi kâfiydi. Traş olmamış bir hademe görünce, eline para sıkıştırarak, "hadi git traş ol" derdi. Her hususta temsil ettiği müessesede mesai arkadaşlarına numune oluyordu. İş başına, en uzakta oturmasına rağmen, herkesten önce o gelirdi. Müze veya eski eserlerle ilgili bir iş dolayısıyla odasından ayrılması icap ederse, nereye gittiğini ve ne zaman döneceğini kapıdan çıkarken, haber vermeği unutmazdı. Müzenin Osman Hamdi ve Halil beylerin müdürlükleri esnasında teessüs eden ananelerini Aziz Ogan severek devam ettirdi. Kibar nazik muamele ve güler yüz yanı sıra ciddi ve muntazam çalışma bu müessesenin hususiyetidir. Müdür odasının kendisine has döşenme tarzı da bunun bir timsalidir. İnsan içine girdiği zaman kendini eski İstanbul'un asil ve kibar atmosferi içinde hisseder. Türk, ecnebi, bü-

yük, küçük hattâ talebe arkadaşlar etüdleri için her hususta kendilerine gösterilen kolaylık ve nazik muameleden memnun olarak buradan ayrılırdı.

Babam meslekî işlerinde olduğu gibi hususî işlerinde de muntazam, sabırlı ve enerjikti. Onun saati kronometre gibi işlerdi, her işi de ona göre muntazam ve ayarlı idi. Sabahları erken kalkıp, çalışması severdi. Ancak bu suretle mesai saatlerini tamamen vazifesine hasretmiş olmasına rağmen, büyük küçük sayısı bir hayli yüksek makale ve eser yazabilmişti.. Sabahları çok neşeli kalkardı, ekseriya onun alçak sesle söylediği şarkı ile uyanırdık. Babamın kahvaltılı sofrasına bir sabah traş olmadan veya giyinmeden oturduğunu hatırlamam.

Boş zamanlarında en büyük zevki resim yapmaktı. Talebeliğinden beri yaptığı sayısız yağlı boya ve akvarelleri vardır. Konularını tabiattan ve bilhassa eski sanat eserlerinden alırdı. Çok sevdiği ve hemen her köşesini cebinin içi gibi tanıdığı ve âbidelerinin uğradığı en ufak hasar veya manzarasını bozan herhangi bir hareketten büyük üzüntü duyduğu İstanbul, şahane manzara ve âbideleri ile, konularının başında gelir. Sanayi-i Nefîse talebesi iken ve onu takip eden ilk senelerde klâsik üslûpta çalışan babam, bilhassa son senelerde yaptığı akvarellerde kendi sanat şahsiyetini buldu. İzmir'den ayrılmadan evvel bir kısmını İzmir müzesine hediye ettiği gibi, son zamanlara kadar yaptığı tabloların bir çoğunu da sevdiği dostlarına hediye ederdi. Bir sene evvel vefat eden "Walker Trust mütevellisi" Sir Russel'a hediye ettiği bir akvarelini, dostu bir sanat galerisine lâyük görerek, Glasgow Art Gallery'sine geçirdiğini nazik bir mektupla bildirmişti.

Çocuklarına karşı müşfik bir baba ve iyi bir arkadaştı. Beş evlâdının her birini arzu ve istidatlarına göre yetiştirmek için büyük fedakârlıklarda bulundu. Küçüklüğünden beri babamın mesleğine karşı büyük bir alâka duyuyordum; tatillerimde beni müzeye veya hafriyata götürdüğü zaman, çok sevinirdim. Liseden mezun olduğum sene meslek intihabım için, her müşkülümde olduğu gibi, bana yardım ederek beni arkeolog olmağa teşvik etti.

Birçok kimseler emekliye ayrılınca, faal hayatlarının sona erdiği düşüncesi ile, meyus olurlar. Halbuki babamın plânladığı pek çok işleri vardı: Birçok eserler yazacak ve, kendi tabiri ile, bol bol resim yapacaktı. 25/12/1953'te, 16 yaşından 65 yaşına kadar yarım asırlık ömrünü vakfettiği müzecilik mesaisine nihayet verdi. Meslek arkadaşları, dostları ve aile efradının iştirâkiyle müzede samimî bir hava içinde tertip edilen veda merasiminden, Türk ve ecnebi dostlarının kendisinden sitayişle bahseden sözlerinden çok mütehassis olmuştu. Annesinin merasimden sonra babama söylediği söz: "Müdürlüğünden ziyade bugün sizinle iftihar ediyorum" olmuştu.

1955 senesi sonbaharında, Ragıp Devres ailesi ile Batı Anadolu seyahatine çıkarak, uzun seneler çalıştığı ve çok sevdiği bu bölgenin antik şehirlerini son defa görmek, Side ve Perge kazılarını yakından

takip etmek fırsatını buldu. Yazık ki, arkeoloji ve sanat bakımından çok verimli olacağı emeklilik devri pek kısa sürdü.

Aziz Ogan ilmî çalışmaları için ancak sabahın erken saatlerinde ve geceleri vakit ayırabiliyordu. Sair zaman, müzenin çeşitli işleri, araştırma, kazı ve ilmî etüdüleri için kendisine baş vuran Türk, ecnebi meslektaşlarının ziyaretleri ile dolu idi. Meslektaşlarının ilmî araştırmalarını kolaylaştırmak için yardımlarını hiçbir zaman esirgemedi. Bu hususu, Frankfurt Üniversitesi Arkeoloji Enstitüsü Başkanı Prof. G. Kleiner, taziye mektubunda şu satırlarla çok güzel ifade etmektedir. "... Ich selbst kannte ihn eigentlich nur in seiner stets gleichbleibenden liebenswürdigen Frische und werde ihn so im Gedächtnis behalten: Als den Vertreter einer international anerkannten Archeologie, der die ihm anvertrauten Denkmäler und die ihm zu Gebote stehenden Mittel Ausländern wie Landsleuten in liberalster Weise zugaänglich machte und auch die Jüngsten Kollegen wie seinesgleichen behandelte."

Aziz Ogan Türk Tarih Kurumu, Avusturya, Çekoslovakya ve Alman Arkeoloji enstitüleri, Mainz İlimler ve Edebiyat Akademisi ve İstanbul Enstitüsü gibi ilim müesseselerinin azası bulunuyordu.

Aziz Ogan, kendisini alâkadar eden konularda tetkikte bulunarak, bunları fırsat buldukça neşrediyordu. Hafriyat raporları, müze ve harabelere dair rehberlerden mâda, birçok dergi ve gazetelerde Türkiye'nin tarihî eserleri, arkeolojik değerleri, kazı işleri, Türk müzecilik tarihi ve eski eserlerin onarılması hakkında çeşitli makalelerle halkın tarih ve eski eserlere karşı sevgi merakını uyandıрмаğa çalışırdı. Ayrıca ebediyete intikal etmiş olan müze mensuplarının hatıralarını yad için yazdığı makaleler onun aynı zamanda kadirşinas ve vefakâr bir insan olduğunu gösterir.

E s e r l e r i

Burada Aziz Ogan'ın yalnız belli başlı eserleri zikredilmiştir. Doç. Dr. Semavi Eyice'nin yukarıda adı geçen makalesinde, gazete makaleleri hariç, yazılarının toplu bir listesi verilmiştir. Prof. Arif Müfid Mansel'in Türk Tarih Kurumu *Bulleteni*'nde çıkacak olan makalesinde ise, adedi hemen hemen 200'ü bulan, gazetelerde neşrolunmuş makaleleri de nazarı itibara alınmış bulunuyor.

Efesos-Ayasolug rehberi (İzmir ve havalisi Asarı Atika Muhipleri neşriyatı No. 2), İzmir, 1927. 42 sahife, 33 resim ve 1 plan.

1927 senesi Efesos hafriyatı, İstanbul 1928 (19 sahife ve 44 resim, Maarif Vekâleti Mecmuası, Ankara 15, s. 457-491).

Bergama tarihi ve rehberi, M. Rahmi ile birlikte (*Asarı Atika Muhipleri Cemiyeti neşriyatından*, No. 4), İzmir, 1929.

Aziz Ogan'a ait olan ikinci kısım Yeni Bergama, Bergama'daki Türk ve İslâm eserleri ve harabenin rehberi bahislerini ihtiva eder (s. 54-88 ve 38 resim).

- Statue der Tyche aus Prusias ad Hypium (Archaeologischer Anzeiger Jahrbuch des Institutes, ek), Berlin, 1932, s. 261-264.*
- Izmir Müzesi rehberi (Izmir ve havalisi... neşriyatı, No. 6), İstanbul, 1932, 96 sahife, metin içinde 16 resim ve 60 levha.*
- Guide du Musée de Smyrne (Izmir havalisi... neşriyatı, No. 9), İstanbul, 1933.*
- 1932 Lârisa hafriyatından alınan neticeler (Yeni Türk, Eminönü Halkevi dergisi, 1933, sayı 15, s. 1212-1224).*
- Bronzestatue aus Adana (Jahrbuch des Deutschen Archaeologischen Instituts "Archaeologischer Anzeiger") 1934, s. 411-416, 2 resim.*
- Aspendos (Türk tarih, arkeologya ve etnografya dergisi, Ankara, 1934 I, 99-106).*
- Şuhut kasabasında bulunan lâhit (Türk tarih arkeologya ve etnografya dergisi, İstanbul, 1934, II, s. 181-193). 12 resim.*
- Hamdi Beyin ölümünün yirmi beşinci yıldönümü (İstanbul Müzeleri yillığı, 1937, II, s. 44-51). 24 şubat 1935'te verilen bir konuşmanın metni.*
- İstanbul Arkeoloji Müzelerinde yeni açılan para, madalya ve mücevherat koleksiyonları (Türk Tarih Kurumu Belleteni, 1937, I, s. 507-512), 2 levha.*
- Asarı atika nizamnamesi ve 1874'ten itibaren resmî ruhsat ile yapılan hafriyat (Yeni Türk, Eminönü Halkevi dergisi, 1938, 63, s. 145-158; 64, 1948: s. 97-103; 65, 1938: s. 196-207; 67, 1938: s. 241-252; 71, 1938: s. 444-451).*
- Tarihi anıtların korunması (Yeni Türk, Eminönü Halkevi dergisi, 1938, sayı 62, s. 18-25).*
- Bay Halil Ethem (Yeni Türk, Eminönü Halkevi dergisi, sayı 73, 1939. 1937 yılında Türk Tarih Kurumu tarafından yapılan Topkapı Sarayı hafriyatı (Türk Tarih Kurumu Belleteni, 1940, IV, s. 318-328, Fransızcası: s. 329-335, levha LXXII-LXXXIII).*
- Th. Makridi'nin hatırasına (Türk Tarih Kurumu Belleteni, 1941, V, s. 163-169, lev. LXI).*
- İstanbul'un tarihi binaları restorasyon işleri (Tarihten sesler dergisi, İstanbul, 1943, sayı 2, s. 5-8).*
- Prof. A. Gabriel'in yurdumuzun bazı şehir ve kasabalarındaki âbideleri hakkında neşrettiği mühim eser (Tarihten sesler dergisi, İstanbul, 1943, sayı 4, s. 8-13).*
- Türkiye'de müzenin kuruluşu (İstanbul Eminönü Halkevi dergisi, sayı 2, s. 11-13).*
- Milli ve sivil mimârimizde Çinili köşkün önemi (Tarihten sesler dergisi, 1943, sayı I, s. 19-25).*

- Eski Türk sivil mimârisinden Haliç'te Aynalı Kavak Kasrı (Realite Dergisi, 1944, sayı 138).*
- Bizans mimarî tarihinde İstanbul kiliseleri ve mozaikler (Güzel Sanatlar Derneği, Ankara, 1944, V, 103-115).*
- Türk müzeciliğinin 100. yıl dönümü (Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Belleteni, İstanbul, 1947, 61, s. 8-19; 62, 1947: s. 8-12).*
- Les fontaines d'Istanbul (aynı dergi, 1947, sayı 68, s. 15-27).*
- Ayasofya (R. Ekrem Koçu, İstanbul Ansiklopedisi, 1948, c. III, s. 850-862).*
- Aya İrini (aynı eser, s. 803-808).*
- Üniversite temel hafriyatının meydana koyduğu hakikatler (Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Belleteni, 1948, No. 79, s. 11-14, 6 resim).*
- Region-Küçükçekmece hafriyatı ve Region sarayı (Üçüncü Türk Tarih Kongresi, 15-20 Kasım 1943, tebliğleri, Ankara, 1948, s. 537-543, 2 plan ve 21 resim).*
- Halil Ethem (Halil Ethem hatıra kitabı, 1948, c. II, s. 81-104 lev. I-IV).*
- A general survey of the Buildings included in the Palace of Topkapı (Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Belleteni, 1949, sayı 88, s. 25-30), 17 resim.*
- Aya Maria Pamakaristos Fethiye camii (Türk Tarih Kurumu Belleteni, 1949, XIII, s. 271-303, İngilizcesi s. 303-308, lev. XXIX-XLV).*
- Türk sanat tarihinde İstanbul çeşme ve sebilleri (Yeni İstanbul gazetesi, temmuz; 11 ağustos; 22 kasım, 16, 24 aralık 1950 ve 2, 20 şubat, 27 mart, 19 haziran 1951).*
- Didim'de Apollon mâbedi kılavuzu (Millî Eğitim Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü yayınlarından, sayı XII), İstanbul, 1951.*
- Pamakaristos, Fethiye camii (Dördüncü Türk Tarih Kongresi, 10-14 Kasım 1948, tebliğleri, s. 407-415), Ankara, 1952.*
- İngiliz arkeoloji âlimlerinin İstanbul'da Arasta hafriyatı ve meydana çıkan mozaikler (Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Belleteni 1952, sayı 126, s. 3-5).*
- İstanbul camileri (Yeni İstanbul gazetesi 14 Mayıs - 12 Haziran 1953, her gün bir cami hakkında bir makale neşrolunmuştur).*
- Anadolu âbideleri (Yeni İstanbul, 20, 23, 26, 29 temmuz; 8, 12, 15, 19, 23, 26, 29 ağustos; 2, 5, 9, 12, 16, 19, 23, 30 Eylül; 3, 7, 14, 17, 21, 28, 31 Ekim; 4, 7, 12, 14, 19, 21, 25, 28 Kasım; 2, 5, 9, 14, 19, 23, 26, 31 Aralık 1953).*
- (Bergama, Foça Larisa, Temnos Neontichos, Sipylos Magnezyası, Sardes ve İzmir gibi batı Anadolu antik şehirlerin tarih ve arkeolojik değerleri ve Türk eserleri hakkında resimli makaleler).

Anadolu âbideleri (Yeni İstanbul gazetesi, 2, 11, 18, 23, 29 ocak; 1, 4, 11, 17, 18, 22 şubat; 3, 5, 11, 16, 18, 24, 27, 29 mart; 2, 10, 14, 26, 29 nisan; 7, 14, 18, 29 haziran; 11, 14, 22, 26 temmuz; 3, 25, 31 ağustos; 10, 17, 21 eylül; 20, 26, 29 ekim; 17, 23, 25 kasım; 2, 13, 15, 24 aralık 1954).

(İzmir, İzmir Müzesi, Nif, Teos, Tire, Birgi, Efesos, Priyene, Miletos, Didim, Heraklea, Milâs, Evramos gibi batı antik şehir tarih ve anıtları hakkındaki makaleleri, okuyucularla birlikte bir tetkik gezisi şeklinde yazılmıştır).

Anadolu âbideleri (Yeni İstanbul gazetesi, 9, 18, 23, 26, 31 ocak; 7, 14, 19, 24, 28 şubat; 9, 10, 16, 21, 27 mart; 2, 13 nisan; 25, 30 temmuz; 4, 9, 11, 20, 24, 27 ağustos; 6, 16, 23 eylül; 3, 9, 11, 19 ekim; 20, 28 kasım; 11, 16, 25 aralık 1955).

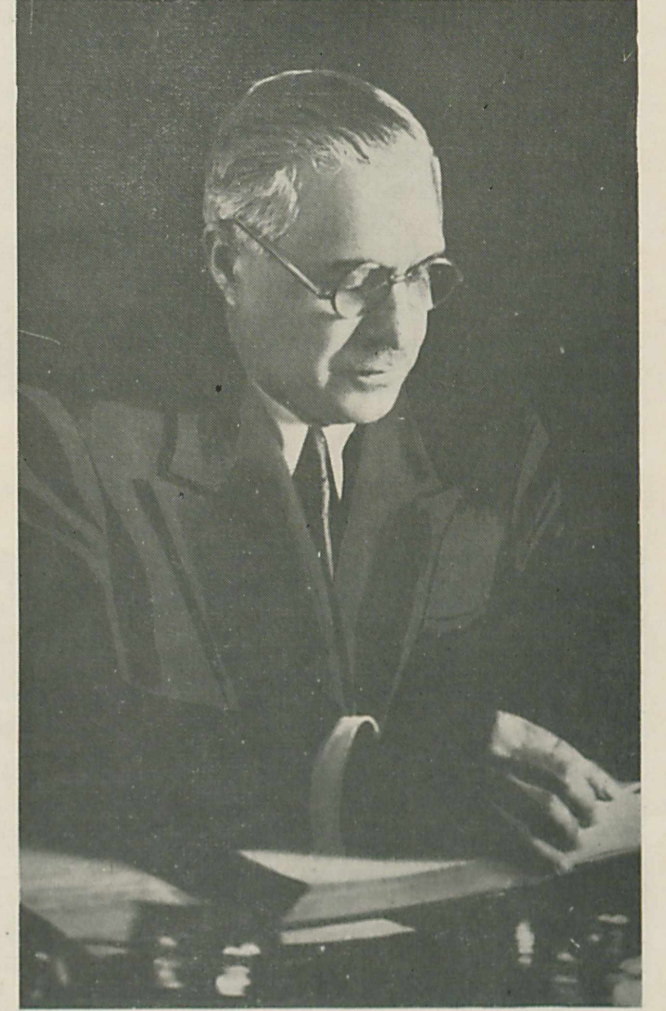
(Milâs, Alabanda, Tralles, Aydın, Nizya, Afrodisiyas, Goncalı, Laodikya, Hiyerapolis, Fethiye, Telmessus, Halikarnasus-Bodrum, Antalya, Perge, Silyon, Aspendos, Manavgat ve Kayseri şehirlerinin tarihi, antik eserleri ve Türk sanat âbideleri hakkındaki makaleler, okuyucularla birlikte tetkik gezisi şeklinde yazılmıştır).

Anadolu âbideleri (Yeni İstanbul gazetesi, 14, 29 ocak; 12, 15, 26 şubat, 1956).

(Side harabelerinden bahsetmektedir).

Kariye camii eski Hora Manastırı, V. Mirmiroğlu ile birlikte (Türk Tarih Kurumu neşriyatı, seri VI, No. 3), Ankara, 1955, s. 1-37 türkçe, s. 39-61, ingilizce, 50 resim, 1 plan.

Aydınöğullarından İsa Bey camii (Vakıflar dergisi, 1957, III, s. 73-80). 19 resim.

A Z İ Z O G A N
(1888-1956)

A Z İ Z O G A N

Ailesi efradı ile birlikte.

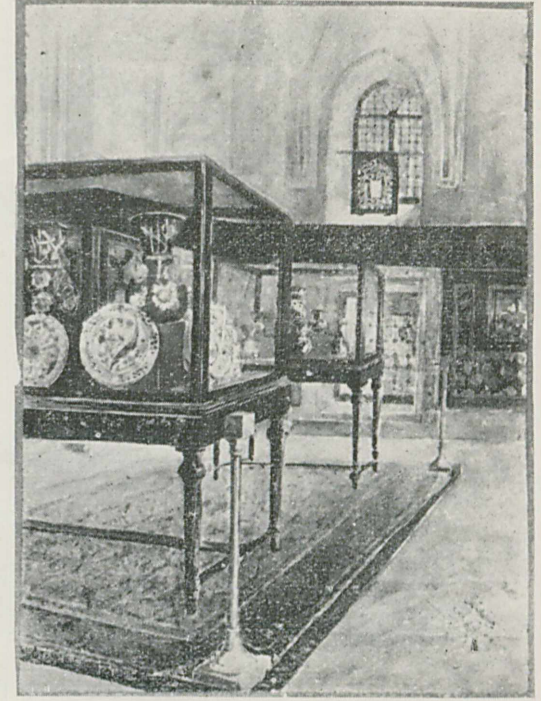
AZİZ OGAN

Sanayi-i Nefise Mekteb-i İlisî'nde
talebe iken.

AZİZ OGAN

İzmir havalisi Asar-ı Atika Umum Mü-
fettişliğine tâyin edildiği sırada.

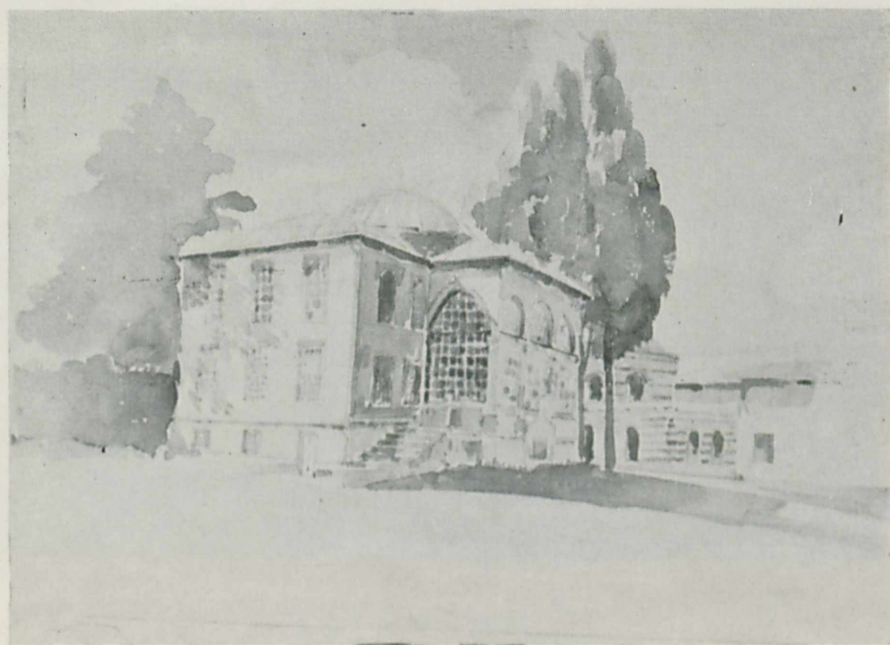
Aziz Ogan'ın tablolarından
Çinili Köşk (1337 h.).

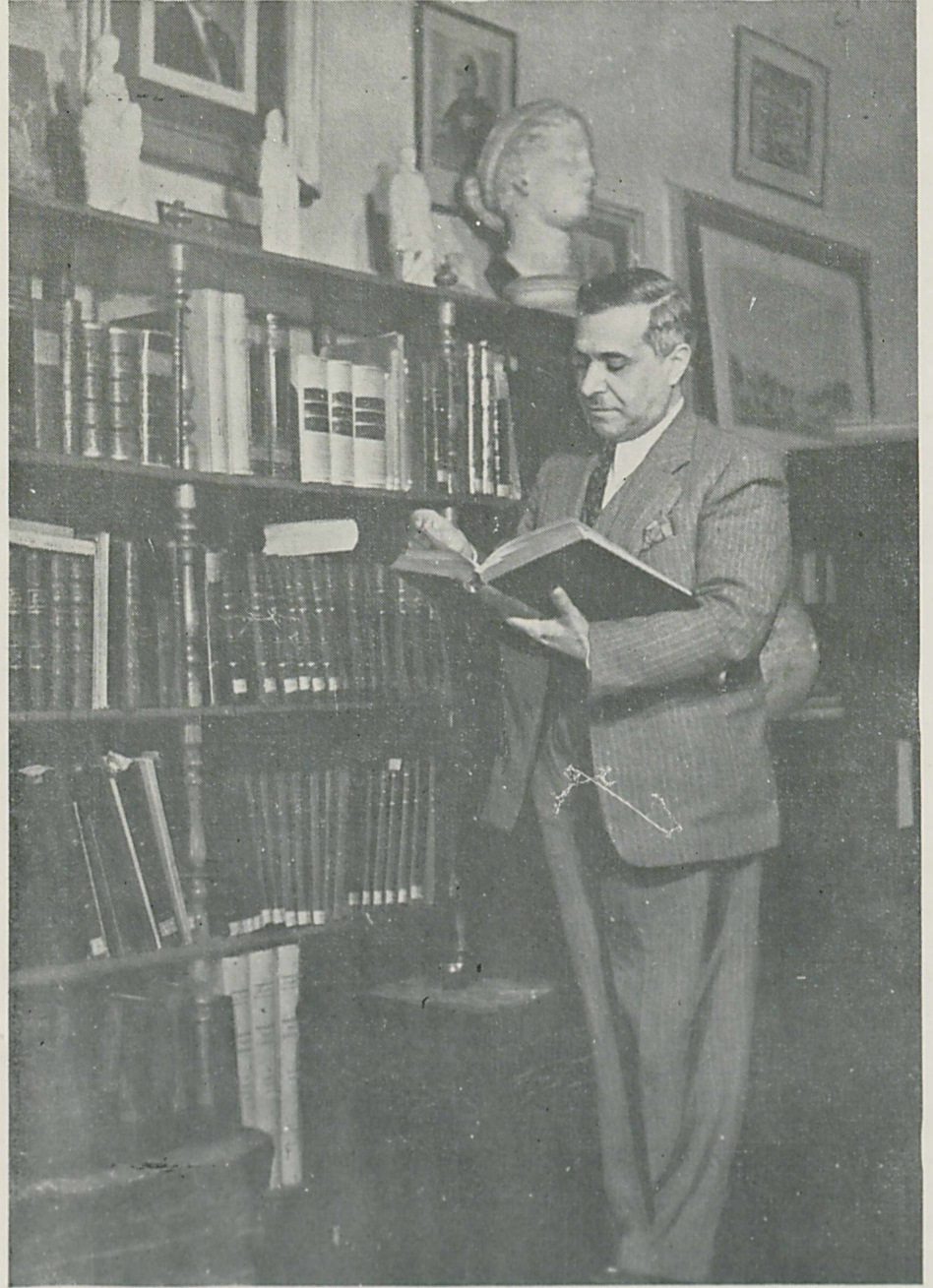
Aziz Ogan'ın tablolarından
«Jüstinyen evi» denilen Hormisdas Sarayı

Aziz Ogan'ın tablolarından
Rumelihisarı

Aziz Ogan'ın tablolarından
Topkapı Sarayında Sultan Ahmed Kütüphanesi.

A Z İ Z O G A N
İstanbul Arkeoloji Müzeleri müdürlük odasında.

034. 00. 01. 007, 01. 01.

Boğaziçi Üniversitesi

Arşiv ve Dokümantasyon Merkezi

Kişisel Arşivlerde İstanbul'da Bilim, Kültür ve Eğitim Tarihi

Aziz Ogan Koleksiyonu

OGNBIO00100701